

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 4. februārī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 8/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Krimināllikuma 49.¹ panta pirmo daļu, 58. panta piekto daļu un 59. panta trešo daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu attiecībā uz viņu no [datums].

2. Apstrīdētās normas noteic tiesiskās sekas personai, kuras tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā tikušas pārkāptas. Saskaņā ar Krimināllikuma 49.¹ panta pirmo daļu tiesa var lemt personai, kuras tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā ir pārkāptas, mīkstināt sodu, noteiktu sodu, kas ir zemākas par minimālo robežu, kāda par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu paredzēta likumā vai noteiktu citu, vieglāka soda veidu, nekā par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu paredzēts likumā. Savukārt atbilstoši Krimināllikuma 58. panta piektajai un 59. panta trešajai daļai tiesa personu šādos gadījumos var arī atbrīvot no soda vai no kriminālatbildības.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdētā likuma normu satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā pamatot, ka tieši apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai rada pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu.

Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā norādīto apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*). Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā, otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada*

23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu).

Ar apelācijas instances tiesas spriedumu Pieteikuma iesniedzējs ir atzīts par vainīgu Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījumā izdarīšanā. Apelācijas instances tiesa ir atzinusi, ka nav ievērotas Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, to ņēmusi vērā un, pamatojoties uz Krimināllikuma 49.¹ panta pirmās daļas 1. punktu, ir mīkstinājusi viņam nosakāmo sodu. Tiesa noraidījusi lūgumu par Pieteikuma iesniedzēja atbrīvošanu no kriminālatbildības saskaņā ar Krimināllikuma 58. panta piektās daļas noteikumiem, un norādījusi, ka viņam vislabvēlīgākais kompensējošais mehānisms – kriminālprocesa izbeigšana –, nav atbilstošs izskatāmajā lietā konstatētajiem apstākļiem. Par minēto spriedumu Pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis kasācijas sūdzību. Šajā sūdzībā pieteikuma iesniedzējs ir norādījis, ka kriminālprocesa pabeigšanas saprātīgā termiņā pārkāpuma smagums attiecībā uz viņu ir tāds, ka ir pamats atbrīvot viņu no kriminālatbildības. Senāts ir attiecies ierosināt kasācijas tiesvedību un lēmumā atzinis, ka apelācijas instances tiesa motivēti noraidījusi lūgumu par atbrīvošanu no kriminālatbildības.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas neparedz skaidrus un saprotamus piemērošanas kritērijus, tādējādi aizskarot Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. panta pirmajā un trešajā teikumā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu un atbilstīgu atlīdzinājumu. Šā iemesla dēļ apelācijas instances tiesa esot nepamatoti piemērojusi Pieteikuma iesniedzējam vismazāk labvēlīgo Krimināllikumā paredzēto kriminālprocesa saprātīga termiņa pārkāpumu kompensējošo mehānismu, neņemot vērā pārkāpuma smagumu, kā arī esot nepareizi pamatojusi savu atteikumu piemērot Krimināllikuma 58. panta piekto daļu. Kriminālprocess esot ildzis 18 gadus, tādēļ tiesai vajadzējis Pieteikuma iesniedzēju atbrīvot no kriminālatbildības, bet nevis tikai mīkstināt tam piemēroto sodu.

Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*). Pieteikumā ietvertais Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdēto normu piemērošanu konkrētajā situācijā nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā. Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētās normas, nevis to piemērošana konkrētajā

situācijā rada Pieteikuma iesniedzējam Satversmē ietverto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 8/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede